

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyébütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt esupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félévvel és pontosan és jutányosan közöltetik.

Mind az országgyűlési tudósítások, mind egyebek gyorsabb közölhetése végett testvérpapjaink a közelgő 1848ki január elejétől kezdve négy ízben fognak megjelenni hetenként, t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven, sürgető ok és körülmény kivánásakor meg is toldva. Előfizetési ára Budapesten házhöz küldéssel együtt az eddigi maradt, t. i. borítékalanul félesztendőre: 5 pfrt, borítékosan: 6 frt 24 kr. Postán hetenként kétszer küldve minteddig 6 fr. 24 kr. p. — négy-szer küldve pedig: 7 frt 12 kr. p. a legfensőbb rendeletnél fogva fölemelt postadíj miatt, mely a hetenkénti kétszeri küldésnél a postadíjt 24 pkrrel, négyszeri küldésnél pedig 1 fr. 12 krral határozta magasbittatni félesztendőnként. — Előfizetheti helyben a szerkesztőségénél uri-utca 453d. sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén, országszerte a két testvér hazában pedig minden kir. postahivatalnál. Az ausztriai birodalomba's külföldre kívántató példányokra egyedül a bécsi cs. k. főpostahivatalnál történhetik a megrendelés. —

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezés. Magyar tudós társaság köz-ülésének határmája. — Országgyűlés: 21. kerületi tanácskozások a honosítási törvényjavaslat fölött. Főrendi tábla 9, 10 és 11ik országos ülései a választófülirat, országgyűlési ujság, s egyéb alsótáblai üzenetek fölött. Előleg es. Budapesti napló. Törvényhatóságok: tisztújítási kísérlet Szabolcsban.) Külföld. (Ausztria, Amerika, Portugália, Spanyolország Olaszország.) Értékesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

A' nmltu magyar kir. udv. kamara a' dobrovai harminczadhivatalnál megüült ideiglenes tisztirónkságra Joannovics Györgyöt, uvidéki harminczadi kezelőgyakornokot alkalmazta.

Magyar tudós társaság köz-ülése. A' magyar tudós-társaság tek. Pestvármegye nagyobb teremében, december 26. 1847. délelőtti 10 órakor tartja XVIk köz-ülését, mellyen minden rendbeli hazafii tisztelettel és indulattal lát.

Magyar köntösben megjelenőknek a' terem áll nyitva, másoknak a' karzat, hol aszszonyságok számára külön hely leszen. —

ORSZÁGGYÜLÉS.

XXIdik kerületi ülés dec. 11kén. Elnökök: Kende Zsig., Vidos J.; jegyző: Asztalos Pál; tárgy: honosítás. Targyalás alá vétettek a' honosítási törvényjavaslat következő §sai:

1. §. Magyar honpolgárnak tekintetik minden, ki 1) honfinak törvényes gyermeke, akár ben a' honban, akár annak határain kívül született legyen. Házasságon kívüli gyermekek anyjok sorsát követik. 2) Ki származására nézve külföldi levén, a' törvény értelmében honosított. 3. §. A' honosításra elengedhetlen föltételül kívántatik meg: 1) hogy a' honosítandó teljeskoru legyen; 2) hogy a' magyar nyelvet beszélje; és 3) hogy a' hadsereggei kúntartózkodás esetét kivéve, ben a' honban lakjék állandóul.

Ezen szakaszok tárgyalása folytán kérdéstűnt fel: 1) Verőce megyének azon kívánása, miszerint a' honosítási föltételek közzé soroztassék, hogy a' honosítandó a' törvényesen bevett vallások valamelyikéhez tartozzék; 2) Horvátország követének kívánata, hogy a' magyar nyelv-tudás föltétele ne terjesztessék ki Horvátországra; 3) Buccari követének szinte azon kívánása, hogy a' tengerpartiakra nézve ne legyen kötelező ereje az e' tekintetben hozandó törvénynek.

Osegovich M. (Horvátország) Hungaria név alatt a' hazának's nem a' nemzetiségnek egysége értetvén's így Horvátország nemzetiségének tisztán tartatni kellest: kívánja, hogy a' magyar nyelv a' kapesolt részekre ne szorittassék.

Sebestyén Gábor (Veszprém) Horvátországot Magyarország kiegészítő részének's így magyarnak tartván: minden tekintetben a' magyar törvények rendelete alá kívánja helyzetetni.

Kossuth Lajos. A' magyar sz. korona alatt csak magyar nemzetet ismer, más nem, habár más nemzetet becsül is. Zágráb, Varasd és Körös megyék a' törvények szerint Slavóniának kiegyenlítő része levén, e' szerint Horvátország követe nem is levén tulajdonképen az, a' minnek magát kiadja, nem szólhat a' horvát nemzetiség mellett. Itt nem lehet olly szerepet játszani a' horvát követnek, mint Irlandnak Angliában. A' vallást szükségtelen említeni a' magyarrá lehetős szabályai közt. A' zsidók közül igaz ugyan, hogy sokan magoka' mint sepredek roszszul viselik; de azért mégis némelyeket, mint Kunewaldert lehetne honosítani. Szerinte a' külföldi kétféleképen, t. i. törvényhozás és törvényhatóság által tétethetnék magyarrá, külön külön föltételek mellett. A' legislatio által honosított legyen nemes, de ne egyszersmind törvényhozó tag; magyarul minden esetre tudnia kell. A' legislatio ezt kívánja, midőn a' törvényt hozta, hogy a' matricula magyarul vezettessék'stb. A' gyáro-

sakra nézve nem kívánja meg föltétlenül a' magyar nyelv tudását. —

Szemeré Bertalan különönek tartja, hogy Horvátország követe az ország egységét elismeri, — a' nemzeti egységet pedig nem. Kívánja a' horvát követ által az állítólagos horvát municipalitást bebizonyítani. Még szegényítőnek tartja a' törvényhozásra azt, hogy a' kit honosít, — azt egyszersmind nemessé tegye; mert e' szerint a' nemest szegényellé a' hazába bevenni. Aztán Francia's Angolhonban is így van ez, hogy t. i. nemesítés nélkül lehet valakit honosítani.

Többen szóltak még ezen tárgyhoz, részint a' szerkezet mikint leendő módosításához; de mennyiben a' jegyző által egy új szerkezet tétetett fel az előfordult nehézségek megkísérlett kiegyenlítése végett: ezen új szerkezetet a' rendek kinyomatni rendelték, és az ülés mára eloszlott.

Történt ezután az elnökség által kérdés: vajjon nem határozának é néhány szünnapot, hogy mindenki kipihenhesse magát; de ezen ajánlat nem fogadtatott el, azon okból, hogy a' rendek nem pihenni hanem dolgozni jöttek ide.

A XXIII. ker. ülésben dec. 15én tárgyalás alá vétett a' m. főrendeknek a' választófülirat tárgyalában kelt válaszüzenetük. Kossuth L. Pestmegye követe emelt első szót, és a' mennyiben semmi reményt nem lát a' két tábla közt a' választófülirás iránti megegyezhetésre, a' föliratnak letételt elhatározni's azután minden sérelmek tárgyalás alá vételt indítványozta; föntartván, hogy a' rendek ő felsége iránti hódolatukat's legközelebbi kegyeségeiért forró hálájokat és köszöneteket, a' magyar nyelv tárgyalában kelendő és megboldogult József nádor érdemeinek örökítését tartalmazandó törvényjavaslatok fölterjesztése alkalomkor kinyilatkoztathassák. A' tárgyalás még nem fejeztetett be, s így végeredvényről még mit sem lehet írni. —

Főrendi tábla. 9dik (12dik országos) ülés folytatása. Stanokovics János győri püspök a' pohárnoki indítványban saját meggyőződését is kifejezve látván, ahoz ragaszkodik.

Gr. Csáky Tivadar szepes megyei főispán: a' vitatkozás folyamából felmerült némi állításokra, különösen a' főispáni helyetteseknek pártok mellett állását illetőleg, czáfolólag válaszolván, szinte a' főpohárnok indítványát fogadja el. —

Gr. Ráday Gedeon nem hitetheti el magával, hogy mit a' conservatív tábor állit, az érintett sérelmek még tárgyalva nem lettek volna, mire nézve szolgáljanak bizonyosságul az 1825ki országgyűlés irományai (olvas). Egyéb-iránt csudálja szóló a' conservativeket, mert ha ezek oldalán állana, nem a' sérelmek, hanem a' kir. előadások tárgyalatását sürgetné. A' tulsó oldal pártolván pohárnok ő excjának indítványát egy tant fell, mellynél fogva király és kormány ugyanazonosnak itéltetik, de feledik mikép ép ezen tan kinövése: Caraffa kegyetlenségei az eperjesi vértörvénysszéken és 16ik Lajos Francia király kivégeztetése. B. S. nek felelve szóló, oda nyilatkozik, hogy ha a' conservatív párt egy felelős kormányt fog tudni kivívni, akkor minden becsületes hazafi fog törekedni, hogy illy kormány rendeletei teljesüljenek. A' conservatív párt szüntelen hangoztatja, hogy közeledjünk, de im! gr. Cziráky tett egy javaslatot a' közeledés érdekében, és a' mgos conservatív urak egyike sem pártolta még azt. Ű-nek viszonzva többi közt úgy tartja szóló, hogy ezen mgos ur előtt legnagyobb botránykó volt az, hogy két főispánt az oppositio soraiban pillant meg. Azt mondják a' conservativek, hogy az ellenzék táborában van ugyan puskapor elég, de golyó nincsen; az ellentáborban azonban sem egyik sem másik nem létezik, miután ott azon modort követik, melly a' puskapor feltalálása előtt divatozott; t. i. nyilaznak, de nyilaik elpattan az oppositiotól, és visszafordulnak a' honnan kimentek. — Azon tett ellenvetésre, hogy a' városi főfelügyelő,

ámbar főispán természetü hivatalt viseltek volna, a' rr. részéről ellenezettek, most pedig a' főispánság annyira magasztaltatik, szóló úgy tartja, hogy a' főfelügyelői hivatal azért ellenezetett annyira, minthogy a' városi közelet még nincsen annyira kifejlődve, hogy bármi felügyelői önkénykedéseknek határt birjon szabni; — gr. D. E. nem szereti a' liberalismus absolutismusát, szóló azonban nem szereti az absolutismus liberalismusát; — azon állítására pedig ezen grófnak, hogy a' kormány kétségtelen jogait sem gyakorolja, megjegyzi szóló, hogy az aggodalom akkor annál nagyobb lehet, mert ki jogait gyakorolni elmulasztja, sokkal könnyebben elhanyagolja kötelességeit; törvénytelen tett volt már a' legelső administrator-kinevezés is. —

Aczél Antal csanádi főispán és Scitovszky János pécsi püspök rövid motivatiók mellett pártolják a' pohárnoki indítványt.

Gr. Károlyi György, rövid előadásával a' mármárosi főispán által említett nádori közbenjárás az administratori fizetés-el nem fogadási kötelesség tárgyalában, a' tolnai főispánhoz intézett czáfolatokra szorilkoztván, az üzenet mellett szavaz.

B. Májthényi László barsi főispán beszédéből csak némelyeket vélünk kiemelendőknek: azon panaszok, mik 1790ben az administratori hivatal iránt történtek, igen általánosak voltak és inkább az egész Josephinus kormányrendszerre vonatkoztak, és miután akkor kir. resolutio érkezett, és a' tárgy később föl nem élesztetett, az akkori vitatkozásokat, mikre sokan az ellenzék soraiból hivatkoznak, befjezett ténynek tekintendők; — az ellenzék részéről tett azon „fővadás”, hogy az administratorok nem függetlenek, 1ör mert elmozdíthatók, és 2or mert fizetést huznak, szóló megjegyzi, hogy ennek ellenkezője még bebizonyítva nem levén, inkább azt lehetne kihozni, hogy az el nem mozdítható hivatalnokok szövetkeznek a' hatalommal és függésbe teszik magokat attól. — A' kifejezés természetére nézve az administrator és a' hétszemélyes tábla fizetése közt, a' mint az Ű. J. által említve lón, szóló teljes analogiát talál, mint-hogy a' fizetés-adás joga mindkettőre nézve a' kormánytól létező, a' pénztárak különbözősége a' dolog természetén nem változtat. Azon állításban, hogy az administratoroknak nem kellett volna elfogadni a' fizetést, vád rejlik, mintha a' fizetésadás törvénytelen, vagy jogtalan volna és a' kormány nem lett volna magával tisztában: vajjon az illetőknek van é joguk az adott fizetést elfogadni'stb. — Ennélfogva szóló a' pohárnoki indítványhoz áll.

Gr. Chotek Otto, és b. Schmertzing Antal az üzenet mellett szólalnak fel.

Gr. Pálffy József többek közt, magáévá teszi gr. Sz. A. nak a' „főrendi ujonczság”-ra nézve Ű. J. re vonatkozó észrevételét; úgy tartja egyébiránt, hogy az üzenet ellen csak az imént szólott gr. D. E. előadásában lát némi okokat felhozva; de úgy tartja szóló, hogy az ellenpárt csak a' jelent tartja szem előtt, jövő iránt nem gondoskodik, meglehet, hogy a' megyei administratorok jelenleg függetlenek, de jövőre független lesz é az 52 administrator? biztosíték nem nyujtatik a' conservativek részéről, — kik a' kormányt védelmezik, — a' nélkül hogy annak felelősségéről gondoskodnának.

B. Révay György a' pohárnoki indítványt,

Gr. Almásy Dénes pedig az üzenetet pártolja.

Marich Dávid István, veszprémi főispán's

b. Bémer László nagyváradi püspök és Gaganetz József eperjesi e. g. püspök a' már kifejtett nézetek nyománi rövid motivatiók mellett Szerencsy István ő exc. indítványához csatlakoznak.

Hertelendy Ig. torontáli főisp. kifejté, milly érzékenyen hatott reá hivatalátóli fölmentetése, és nyugodt keblére, tiszta lelkiösméretére hivatkozva fentartja magának a' saját érdekében bőven nyilatkozást. Mindamellet elfogadja pohárnok ő exc. javaslatát. Nemkülönb

Erdélyi Vazul nagyváradi e. g. és Popovics István versetzn. egy. görög. püspökök is állanak ez indítványhoz.

Gr. V a y Ábrahám Ü. J. modorába ereszkedni nem akarván, mit életideje nem engedne, 's mi inkább nagykoru flait illetné, némi felvilágosításra vallja magát kötelezettnek: „azon elnöki levélben“ ugymond, nemcsak az kívántatott, hogy megyémben lakjam, hanem olyanok is, — mellyekteljesítése nem mondom physice, de erkölcsileg islehetlen volt. Ugy vettem észre, hogy Ü. J. előtt feltűnt, miként én tanácsot akartam volna ő felségének adni; ezt én nem tartom nevetségesnek, mert már sz. István király inti fiát, hogy a főispánok tanácsát hallgassa ki, — mire szóló említi, miként bold. I. Ferencz király alatt szerencsés volt tanácsadásra fölhívni. „Ismétlem“ folytatja tovább, „hogy ha már az adminisztratori ügyben nem lehetett volna is országgyűlést tartani, hallgatta volna meg a király az ország nagyait nádori elnöklet alatt“ Szólónak leginkább fáj, hogy Ü. J. egy érdeműs zászlós ur veteránt érintett, kinek fényes hazafisága ezt nem érdemelte volna meg.

B. Rudnyánszky J. és gr. Forgács Lajos pártolják az üzenetet, — ellenben

Gr. Károlyi Lajos fentartván magának a sérelmek és különösen az adminisztratoroktárgyában fölszólalást, ezen föliratról azt kíváná, hogy az vagy pusztán köszönő vagy pusztán sérelmi lenne, — ennél fogva a sérelmek tárgyalatása előtt a pohárnoki indítványt véli elfogadandónak. —

Gr. Mailáth János a tanácskozások mostani stadiumában a förendi táblára alkalmazhatónak véli Virgilezen verset: „Claudite jam rivos, sat prata bibere“ és csak azért kíván szólani, hogy röviden háromfélét érintsen, olyat, mi ekkorig elő nem hozott. Igaz, hogy törvényeinkben az adminisztratoroknak nyoma nincsen, de igenis van a gyakorlatban, mely reánk nézve törvényerővel bír. — Már pedig „az adminisztratorok mellett hatszáz esztendősi gyakorlat áll és harcol.“ Így: 1) 1292ben Miklós nádor 4 vármegyében volt főispán, mind a négyet pedig adm. nélkül kormányozni nem lehet, 2) 1333ban Drugeth nádor 6 megyéb. volt főisp.; és így adm. nélkül nem kormányozható, 3) 1352ben I. Lajos kir. öcsese István, sárosi főispán és helyettese Drugeth Miklós volt, 4) 1395ben Zsigmond király a bosnyák királyt Dobissát Somogy vmegye főispánjának kinevezi, világos hogy Dobissa nem kormányozhatta volna a gyűt. 5) 1396b. gr. Csáky Miklós öt megyében volt főisp. 6) 1527b. I. Ferd. Nádasdyt nevezte ki Pozsony vármegye adminisztratorának. 7) 1532ben Drugeth zempléni örökös főispán minoreniss levén, Bátori volt az adminisztrator. 8) 1560ban Borsod vármegye adminisztrator volt Wrancsics Antal, ama híres egri püspök Antonius Verantius. 9) 1573ban Esztergamban adminisztrator volt. 10) Pest vármegyében mindig volt adminisztrator, de főispánt legelőször nyert 1659ben. Szóló most néhány specialis adatot akarván „közbe szúrni“ előadja, mikép a) a főispánok bizonyos esetekben maguknak adminisztrator választottak, és annak plenipotentiát adtak; így Forgács Zsigmond Borsod megyei főispán 1642ben, b) Forgács család Nógrádban a restauratióra tisztartóját küldötte. c) Voltak olyan esetek is, hogy a vármegye n. ó i kormány alatt állott így: 1527ben I. Ferd. nővérének az özvegy királynénak Máriának „confert castrum Óvár cum honore perpetuo comitatus. d) Thurzó neje és leánya főispánkodtak Árvában. — Ungban, hol a Drugethek örökös főispánok voltak, minoreniss levén a főispán, anyja vitte a kormányt, restauratióra pedig jószágai praefectusát küldötte. — A 18ik századra jövén szóló előadja, mikép: 11) 1702ben Zemplénben Klobusiczky Ferencz adminisztrator volt. 12) 1741ben Verőczében Klimó György pécsi püspök. 13) 1722ben Zálában gr. Batthyányi Lajos. 14) 1758ban Szatmárban Vécsey Miklós. 15) Hontban 1776ban Ráday Gedeon. 16) 1777ben Békésben gr. Zichy Ferencz, és utána gróf Teleki József adminisztratorok voltak. — Némely megyékben az adminisztratorok magokat hosszabb időig mintegy felváltották, főisp. közbejötté nélkül, így 17) 1761ben Sárosban Eszterházy K. egri püspök egyszersmind hevesi főispán, utána Péchy Gábor, és 1777ben Batthyányi Ferencz adminisztratorok voltak. 18) Beregben pedig 1747től kezdve egész 1794ig, gr. Schönborn Eugent kivéve, mindig adminisztratorok voltak; mindössze 5. József cs. után az adminisztratorok megmaradtak. — Szóló 2dik mondandója az évenkénti országgyűlést illeti, mit azért pártol, mert ez legsikeresebb mód az országgyűlés reorganisatiójára. — A harmadik tárgy, mi iránt szóló nyilatkozni akar, az a nádori közbenjárás kérdése, mire nézve azt tartja, hogy nádori közbenjárásnak akkor is van helye, ha az országgyűlésen e két tábla közt egyetértést remélni nem lehet, és mégis valami kiegyenlítés szükséges. — Pohárnok indítványához ragaszkodik.

Nádor ő fensége, „ma már késő levén, holnap 10 órakor ismét lesz ülésünk, de miután több mint hatvanan

vannak még fölírva, kívánám, ha a mgos főrendek lehetőleg röviden nyilatkoznának.“ — 'S ezzel a mai ülésnek vége lön.

10ik (13dik országos) ülés, dec. 11én, kezdete 10 órakor. Tárgy: a választfelirat. (Vége).

Id. gr. Eszterházy Mihály fölszólalván hosszszasban terjeszkedik ki a tanácskozási tárgyon túl is, azért a vitatkozások eddigi mondhatni, kimeritetté tekintve vevén a fölszólalt gr. előadásából, csak némelyeket, feltűnőbb pontokat, kívánunk megérteni. Így többi közt a választfölrást bár külföldi szokásnak vallja maga is, miután mégis ez követendő jó szokás, a jó példát követni pedig mindenkor érdem, e tekintetben kifogás nem lehet, hogy e szokást hazánkba is szándék behozni. Továbbá szóló ellenzéki állását igazolni magát fölhívta érezvén, kifejté, miként ő 13 évi katonai szolgálata alatt alkalmat nyert practice látni és meggyőződni azon tan aaptalanságáról, miszerint király és kormány identifikáltak, látta az 1822. és 1833. évi sérelmeket, mikben ő felségének része nem volt, miért is hazafiai kötelességének tartja a kérdésben forgó rendelkezésekkel szembe szállani. És ez oka, miért áll ő az ellenzék táborában. Megjegyi beszéde folytatában, miként az 1790. 10. tcz. megemlítése nem mostan történik legelőször, és nem most először sürgettetik annak teljesítése, föl van ez idézve már az előleges sérelmek közt. Egyébiránt a fölírásban merő tények hozatnak föl, mellyek bővebbi vitás melletti constatirozást nem kívánnak. Az erdélyi viszonyokra szóló bővebben kiterjeszkedvén fejtegeti, mellyek legyenek az ottani országgyűlés fő factorai, később az adminisztratoroknak kormánytöli függésükről okoskodván, hasonlatosságot vont az óráról, mellynek legkisebb kereke is az egész gépezeti alaprendszer szerint mozoghat csak. Végül kéri a nm. főköt, hogy annyiban egyeznének a fölírasi javaslatba, miszerint némi szerkezeti módosítások mellett a sérelmek megemlítésnek. Mi ha nem sikerülne, szóló pártolja az üzenetet.

Nádor ő fens. „szíves volt a mgos ur, beszéde elején megérteni hogy rövid lesz előadásában, azért örömmel láttam volna, ha rövidebben szólott volna.

Gr. Festetics Leo, b. Mednyánszky Géza és gr. Zichy Miklós, rövid okadatok mellett, vagy azok nélkül is egyszerűen, a pohárnok indítványa mellett szavaznak. —

B. Gerliczy Bódog F. püspöknek válaszol, hogy noha a bihari helyettes nem szüli az új rendszernek, mégis tevékeny előmozdítója 's élesztője a pártszellemnek. 'sat. —

B. Vécsey Eduard úgy látván, hogy a bizalmatlanságot a kormány iránt ez maga idézte elő, hogy a kormány kíván ugyan haladni, de csak saját érdekében, mit a pangó nevelési ügy 's a censurái viszonyok bizonyítanak, látván ezt, és mérlegbe vetvén a sérelmek roppant számát a kormány inertiájával, pártolja az üzenetet.

Gr. V a y Dani elveit megtámadatva látván a többektől oda vetett keztyűt fölveszi. Az állítja, hogy miután a rrk csak thesiskép tették föl, mikép az 1790. 10. tcz. életben nincsen és a kormány egyoldalul terjeszti hatalmát, ezen tétéleket meg kellett volna ezen táblánál czáfolni, mi azonban nem történt. Szóló többekhez intézett czáfoló válaszaik köztben kinyilatkoztatja, miként a kormány. midőn a vallási és váltótörvények véghelyekeni kihirdetését elmulasztotta, nagy hibát követett el, miután „lex non publicata, non valet.“ — Az évenkénti országgyűlést nem lehet előző rendezésektől föltételeztetni, sőt az évenkénti országgyűlés legcélszerűbb eszköznek mutatkozik, hogy ama többek által előzvényekül javasolt reformok mihamarább létre jöjenek. — A fölírás legyen bár francz, bár angol szokás, törvényhozái kötelesség mindenesetre a helyzetek constatirozása. Az adminisztratorok ha nem is egyedüli okai a megyékben tapasztalható visszaéléseknek, mégis hatalmas factorai azoknak, midőn párton kívüli köteles állásukról megfelelkezve helytelen eszközökhöz nyulnak. — Hogy a gr. D. E. által említett időszakban 1832 — 1843ig létre jött törvények nem olly nagy tökéletességűek, az nem az ellenzék hibája, és ezen vád a felső táblára esik vissza, mely a rrk legcélszerűsbb javaslatát vetojával megsemmítette 'sat.

Gr. Teleki Domokos különösen gr. D. E. tegnapi beszédének Erdély viszonyaira vonatkozó tartalmára válaszul, a grófot Erdély dolgaiban illetéktelen bírónak mondja, miután annak körülményit nem ismeri. Erdély állapotát hasonlít azon betegéhez, kit eleinte senki sem curált, most pedig mindenki akar gyógyítani, de szóló Erdély sorsát inkább a természet, mint a számos orvos kezére akarja bízni, 'sat.

Nádor ő fens. francia közmondás: „l'appétit vient en mangeant.“ — 60nal kezdük az ülést, és ime még most is 60an vannak fölírva, kérem tehát a mgos főköt, hogy minél rövidebben nyilatkoznának.

Gr. Viczay Károly megérintvén: mikép az (általa felolvasott) 1578. 4. tcz. elég világosan rendelkezik: hogy főispán nem létében annak törvényes helyettese — nem adminisztrator, hanem az alispán; az üzenethez ragaszkodik.

Gr. Nádkó Kálmán a pohárnoki indítványra szavaz.

Gr. Forgács Sándor hallatván magát, az ellenzék tapintathányáról, csökönységéről, impracticus javaslatiról disszeral, panaszkodik, hogy ép az ellenzék az, melly a Kárpátoktól egész a Duna torkolatáig a megyei municipiümok rendét földolja, melly vakhittel, elbizottsággal bővelkedik; míg nádor ő fensége arra nem inté szolt: hogy szorosán a tárgynál maradjon, mire ugyanazon gr. Forgács végezővén beszédét, szavazatával a pohárnoki indítványhoz járult.

B. Splényi Béla, gr. Voikffy Zsigmond, ki horvát létére nem foghatja meg, mikint lehessen már most constatirozott horvát sérelmekről beszélni, midőn a rrk. ez ügy megvizsgálására kerületi választványt küldöttek ki 's ki nem hiszi, hogy a horvátok eleve foszthatnának meg reményüktől, kötelessége,

B. Barkóczy Ferencz pedig meggyőződése szerint ragaszkodik Szerencsés ő exc. indítványához.

Ürményi Józ. a neki gr. V. A. által tett szemrehányást, mintha bizonyos zászlós iránt tiszteletlenséget mutatott volna, eloszlatni kívánván, kijelenti: hogy ezen czélzás hozzá nem fér, 's az érdeklét zászlóstól, kinek fényes érdemei iránt szóló több évi szolgálati viszonyokban is mély tiszteletet tanusított, csak azért nem kér bocsánatot, mert nem teszi föl róla, hogy szólónak szándoka tisztaságát kétségbe vonná. — Szóló a czáfolatok mezejére térvén át, oda nyilatkozik: hogy miután az adminisztratorokra is vonatkozó 1790ki fölírás József császár halála után történt és az ország összes állapotának megváltozását tárgyazá, az 1825ik fölírás pedig csak némely adminisztratorokra szorított, az országgyűlési praxissal nem volna meggyeztethető, ama régi vitatkozásokat a mai tanácskozás körébe vonni, és feszegetni azt, miről annyi éven át szó sem volt. — Továbbá az adminisztratori és septemviratusi fizetések imént állított analogiáját igazolandó, szóló megjegyzi, miként a főispán a dicából huzván fizetését, ez reá nézve „status-quo“ gyanánt vétethetett, valamint a septemviratusi fizetések status-quoja az illető régi kir. rendeletekből kitünik, melly status-quo megváltoztatását a kor igényei követelvén ő felségének erre nézve mindkettő irányában kétségtelen joga volt. Gr. V. A. tegnapi ellenvetéseire többek közt megemlíti, mikép régiebb időben az egész megye kormányzata központosult a főispánban, az adminisztratori rendszer által pedig csak a felügyelési jog akar centralizáltatni, felügyelési centralizált pedig csak egy személyben lehet; gr. V. A. azonban úgy értette a praesidialist, mintha mind azt, mi ott kívántatott, magának a főispánnak kellett volna teljesítenie 'sat.

B. Redl Imre az indítványra szavaz.

B. Döry Lajos néhány szót ejtven azon példás rend felől, melly Ü. J. kormányzata alatt most Tolnában létezik, megérinti: mikép van igen is nyers erő e teremben, ezen nyersség pedig annyi mint éretlenség a parlamentarisen. — A két pártban vég czélra nézve különbség nincsen, mindnyájan a hazajavát kívánják előmozdítani; — csak az eszközök választásában van a különbség. Pohárnok ő excja mellett szavaz. —

B. Sahlhausen Leopold, gr. Sztráray Viktor, b. Barkóczy Mihály, gr. Pejachevich László szinte pohárnok ő exc. indítványt fogadják el.

Gr. Teleki László a nyers erőt a conservatív pártnál látja, minthogy a fölírás minden ok nélkül elveti; gr. D. E. nek, Erdély viszonyaira vonatkozólag válaszulván fejtegeti azon törvények káros létét, mellyek az utolsó erdélyi országgyűlésen a conservatívek tulnyomó befolyása által meghoztak, és szóló, ámbár Erdélynek is polgára, azért kívánja a részek visszacsatlatását, mert itt az alkotmányosság idejét lejártnak látja, Magyarországnak pedig csak megkezdődött; végül azt adja válaszul a conservatíveknek, miként „az ő politikájok — az oppositio elveinek legszebb diadala.“ —

Athanaczkovics Plato budai n. e. g. püspök a pohárnoki indítvány mellett emel szót.

Gr. Szapáry Antal, Ü. J. re czélozva élénkebben szólal föl, mondván: mikint a népszerűség nem olly nagy dicsőség, minden embernek levén saját körében népszerűsége, Sobrinak is volt népszerűsége övéi között; mire

Nádor ő fensége: „sajnálom, hogy miután tegnap a kellően föntartott parlamentarisen modor reám kellemes hatást tett, ma ollyakat kell hallanom, mik nem idevalók.“

B. Horváth József és b. Putéani Sándor az indítvány — gr. Forgács Gyula az üzenet mellett szavaznak, Zsivkovits Pantal, temesvári n. e. g. püspök a pohárnoki indítványhoz járult.

Ürményi József gr. Sz. nak viszonozza, hogy egy

megy
séget
bir, n
modor

gyok,
körut
badsá
vélem
csend

Mig
kóc
noki
zenete
gr. V
kérni
re nyit
dig az
Antal

lenzék
tartom
nem re
avouir
kellene
mind a
szolva
középr
a korn
D. E.
szóló
kellőer

Rudolf
Nu g
Csák
István

I
nosálta
Bart
beszter
Ferenc
József
gr. Er

I
vén az
működ
vények
igen kö
szavaz
János, h
nyáján

io
ugymon
gyen; r
miszerin
első föli
köszöne
eljárást

A nemz
vező idő
lyeket ép
a jelen
ritkán tu
szem, ho
lett volna
paradox
ramarad
sokkal t
egymás
sem a n
czélszer
elmebeli
szándok
nem hisz
hajtott e
biztosan
dó. A kü
nak is el
sodorja.
potábóli
minthogy
nek, ha a
gyakra s
ményküi
nyához j
hogy mi e

megyei kormányzóra nézve azon kör, melyben népszerűséget kívánhat: a' megye; ha itt valódi népszerűséggel bír, mit kívánjon többet? egyébiránt szóló kijelenti, hogy modorát az ellenzék kedvéért nem változtatja meg. —

A' hallgatóság zajongására
Nádor ő fens. szólal föl. „Kellemetlen esetben vagyok, hogy a' hallgatóságot még egyszer kell intennem, — körülutazásom alkalmakor mindig azt hallottam: „szólásszabadság, véleményüirelem,“ — ez tehát a' szabad szó? ez a' véleményüirelem? Utószor intem a' hallgatóságot, hogy csendesen legyen, különben fogok találni módot.“

Rajacsi József karloviczi n. e. g. érsek, gr. Migazzy Ferencz, gr. Keglevich János, b. Barkóczy Antal rövideden támogatott szavazataikat a' pohárnoki indítványhoz csatolják; ellenben b. Vay Lajos az üzenetet pártolja; gr. Schmid eg az indítványt — ismét gr. Viczay Adolf úgy tartván, hogy hol köszönni szabad, kérni is szabad, az üzenethez csatlakozik. Palugyay Imre nyitrai püsp. az indítványban, gr. Szapáry Miklós pedig az üzenetben nyugszanak meg, és miután b. Nyáry Antal szavazatát a' pohárnok mellett kijelentette,

gr. Battyány Lajos meggyőződött: miként az ellenzék ezen három thesis, t. i. 1.ör hogy a' nem magyar tartományokban de iure főnálló alkotmányosság, de facto nem respectáltatik: 2.ör hogy Ausztria külpolitikájában desavouirozva van azon factor, a' mellynek azt repraesentálni kellene; 3.ör hogy e' két tárgybani fölszólalás mind saját mind a' kormány érdekében fekszik. — Gr. D. Enek válasza szóló épen nem találja, hogy a' kir. propositiókban a' középrend emancipatioja volna célul tűzve, inkább ismét a' kormány hatalom terjesztése céloztatik. Azt mondá gr. D. E. beszéljünk kevesebbet, tegyünk többet, de ez intést szóló nem várta volna attól, ki azt állítja, hogy a' tárgy még kellően megvitatta nincsen 'sat.

Gr. Hadik Gusztáv az indítványhoz, gr. Chotek Rudolf az üzenethez járul, gr. Pejach Péter és gr. Nugent Gilbert az indítvány mellett szavaznak. — Gr. Csáky Béla az üzenetben megállapodik, b. Ambrózy István pedig az indítvány pártjához áll.

B. Vécsey Miklós szahm. főisp. a' gr. Cziráky János által javasolt módosítást fogadja el és ajánljapártolásba. Bartakóczy Béla rozsnyói, Rudnyánszky József beszterceb. Richter Alajos jászói prépost, Úrményi Ferencz koronaór, Hám János szahm. püsp., Rudi József bácsi főispán a' pohárnoki indítványhoz állanak, gr. Erdődy Antal az üzenethez csatlakozik.

Ifj. Mailáth György baranyai főisp. megjegyzevén az új rendszer tárgyában, miként az adminisztratorok működése még nem mutathatja föl a' kívánt fényes eredményeket, miután 2½ év alatt százados rendtelenségek nem igen könnyen állíthatók helyre, a' pohárnok indítványára szavaz; hasonlóan b. Orczy László, gr. Barkóczy János, b. Ambrózy Lajos, gr. de la Motte Károly, mindnyájan az indítványra szavaznak. —

Id. Mailáth György országbíró: „sokat hallottam“ ugymond, — „hogy a' jelen fölrít tisztán köszönő ne legyen; nem fojthatom el mégis keblemben azon obajtást, miszerint ezen időpont lenne legalkalmas arra, hogy az első fölrít tisztán köszönő levén, abban azokérmendatnék köszönet, miket a' t. r. rk is hála méltóknak tartanak; illy eljárástól több sikert, több üdvös eredményt lehetne várni. A' nemzetek életében, ugymint egyesekében vannak kedvező időpontok, mellyek nem könnyen térnek vissza 's mellyeket épen azért használni és megragadni kell; ilyen volt a' jelen pillanat — az orsz. gyűlés kezdete. — Mi magyarok ritkán tudunk illy pillanatokot felhasználni, pedig azt hiszem, hogy sajátlagos viszonyaink között az igen kívánatos lett volna. Illy kedvező alkalmak elmulasztásában — bármi paradoxnak tessék is nézete — találok én hátramaradásunk nem csekély okát, 's 'ginkább abban hogy sokkal több erőt, gyakran jeles tehetséget használunk föl egymássaleni küzdelekre, megtámadásra, ostromra, mintsem a' nemzeti erőknak egyesítésére, 's az egyesített erők czélszerű fölhasználására. — Elhiszem, hogy a' mik itt ritka elmebeli tehetséggel előadattak terjedelmesen, a' legjobb szándokból, tiszta hazafiai indulatból mondattak, csak azt nem hiszem, hogy ezen eszközök fogják bennünket az ohajtott czélhoz, a' nemzet szellemi és anyagi kifejlődéséhez biztosan vezetni, pedig ez az, mi a' nemzetre nézve marandó. A' különböző véleményeket, ha még oly elmésen adnak is elő, az idő csakhamar a' feledékenység örvényébe sodorja. Marandó lenne a' nemzetnek hátramaradt állapotából kiemeltetése, miért az utókor áldásait aratnók. És minthogy ezen czélt az által vélném biztosabban elérhetőnek, ha a' jelen körülmények közt első fölrítunkat oly tárgyakra szorítjuk, mellyekre nézve közöttünk semmi véleménykülönbség nem létezik, főpoh. ő exc. abbeli indítványához járulok, miszerint mindenekelőtt tudassuk a' r. k. k. hogy mi ezen eljárást czélszerűbbnek, üdvösebbnek tartá-

nók. Megtörténhetnék az jogaink fölázódása és kötelességeink mulasztása nélkül, mert nem zárna el az utat sérelmeinket külön fölrításban egész őszinteséggel fölterjeszteni. Ha azonban a' t. r. k a' sérelmeket továbbra is megemliteni a' szokott sérelmi uton kívánják, ez esetben a' szokott uton maradni akarnának, 's ez az mit főpoh. ő exc. 2dik alternativa gyanánt javasolt. Én a' sérelmek kérdését sokkal fontosabbnak tartom, sem hogy azt illy módon, desultorie, vagyis per tangemtem lebessem eldönteni. Elismerem hogy az aristokrátiának legnemesebb hivatása a' nemzet jogait minden veszélyek ellen, 's ha kell — a' felső hatalom ellen is ótalmazni; de más részről a' koronának alkotmányos jogait is megőrzni nemcsak kötelessége, de ha állását jól fölfogta 's vesztenek indulni nem akar, érdekében is áll. Van ezenfölül más okom is, mellynélfogva kívánom, hogy a' kérdés mielőtt fölírás tárgya legyen 's minden oldalról komolyan vétessék fontolóra. Ugyanis a' kérdésben levő intézkedések aggodalmat gerjesztettek, nevezetesen több érdemes főispánban is, kiknek aggodalmát én méltánylandónak tartom még akkor is, ha ezen aggodalom alaposágáról egyedi nézetem szerint nem is volnék meggyőződve, és kívánatosnak tartom, hogy azok szüntetessenek, és az illetők nyugtattassanak meg, a' mi a' kormány érdekében állana. Mindezeknél fogva szükségesnek látván az ezen sba foglaltaknak érdemlegi tárgyalatását, mielőtt azok iránt határozottan nyilatkozhatunk, e' részben is főpohárnok ő excja indítványát elfogadom.“

Nádor ő fens. „a' többség Szerencsy István ő exc. indítványát pártolva, tessék az itélőmesternek e' szerint tenni föl a' viszonyüzenetet.“ — Ezzel a' mai ülés elszlott. —

11ik (14ik országos) ülés dec. 13án (13) kezd: 10 órakor (Tárgy: országgyűlési hírlap, — gr. Rhédey János, — katonai élelmezés és szállásolás, — bold. nádor érdemei becikkézése iránti üzenetek.) Az ülés nádor ő fens. által megnyitvatván, Ghicz Kálmán nádori itélőm. olvassa a' k. kir. előadásokra teendő válaszfölrít tárgyában ezen föm. tábla tegnapelőtti határozata szerint szerkesztett viszonyüzenetet; minek végeztével

Nádor ő fens. „mgs főrendek! Ha úgy tetszenék, e' viszonyüzenet ki fog nyomtatni és azután pontonkint tárgyalhatatik. (Helyes, helyes!) Tessék tehát most felolvasni az országgyűlési közlemények iránti üzenetet 's Hubay Józ. orszb. itélőm. olvassa „üzenetét a' k. k. és r. r. nek István nádor es. kir. főh. ő fenségéhez az országgyűlési tárgyalások minden lap által hiven, szabadon, megszorítás nélkül közölhetése kieszközölése iránt.“

Nádor ő fens. „Erre meg kell említenem: hogy ő fels. már méltóztatott parancsot küldeni a' nm. helytő tanácsához, az országgyűlési tudósításoknak szabadabb közölhetése iránt, a' mennyire pedig tölem kitélik, szívesen teljesítenem a' t. rendek kívánságát.“ —

Gr. Pálffy József látván a' hírlapokból: hogy azon kir. rendelet teljesedésbe még nem ment 's ennek bizonyosságul említvén a' pozsonyi német ujságban olvasható egy fürcsaságot, miszerint t. i. b. Mesznil beszédéből csak annyit mondatik, hogy „a' r. k válaszfölrít javaslatát igen szende modorban szerkesztettnék találja.“ — utána pedig mindjárt főherceg ő fens. megrovása hirdettetik, — azon kéressel fordul nádor ő fenségéhez, hogy a' helytartótanács-hoz kibocsátott kir. rendelet sikeresítését kieszközölni méltóztatnók.

Id. Mailáth Gy. orszbíró maga részéről is csatlakozik a' r. k kívánságához és kéri ő fenségét: miszerint közbenjárása által a' szabadabb közlést kieszközölni méltóztatnók, miután tagadni nem lehet, hogy némely beszédek egészen elferdítve jelennek meg, valamint ez szóló előadásával is történt, azért hitelesnek elsem ismerheti, mi nevében mondatik a' lapokban, — mindazonáltal, nehogy a' közönségben balvélemények terjedjenek a' szölkiránt, kívánja ő nmg, hogy a' lapszerkesztőknek e' tekintetben szabad mozgás engedtessek.

Nádor ő fens. „Mint már mondtam, igen szívesen teljesítem a' t. k. k. és r. k. kívánságát; tessék most a' másik üzenetet felolvasni!“ 's Hubay József itélőm. olvassa „üzenetét a' k. k. és r. r. nek a' mélt. főrendekhez országgyűlési lap létesítése iránt a' törvényjavaslat közlésével.“

Nádor ő fens. „Tessék a' nm. főrendeknek e' tárgyat tanácskozás alá venni.“

Gr. Péchy Manó hivatkozván a' mult országgyűlésekre, hol e' tárgy szőnyegen forgott, azon indokok közül, mellyek által akkor a' m. főrendek vezettettek, azon főszempontot említi, minélfogva a' m. főrk nem akarnák az országgyűlési lapkérdés eldöntésével a' sajtóügy általános tárgyalását praecoccupálni; — ezen szempontból indulván ki szóló most is, úgy látja, hogy a' r. k épen megfordítva okoskod-

nak, midőn a' sajtóügy érdemleges elintéztetését későbbre tartják fen, jelenleg pedig már a' sajtószabadság lényegességét kívánják törvényleg megállapítani. Azonkívül az előfoktó t. javaslatban a' praeventiv censurán kívül, mellynek kérdése csak a' sajtóügy általános tárgyalásánál elintézendő, más oly kérdések pendittetnek meg 's döntetnek el, mellyeket, illy mellékesen, mintegy per tangemtem elintézni nem lehet, illyek: az országgyűlési bíráskodás's az eskütszéki elv alkalmazhatóságának kérdései, miket ezen specialis törvény mellett megoldani nem lehet. De szóló más okokból sem találja helyesnek a' r. k eljárását, minthogy e' t. javaslat czéliránytalan, mert az országgyűlés vége a' szentesítés előtt nem létesíthető, azután pedig a' sajtóügy természetes fejlődésével nem is áll összhangzásban. Egyébiránt mostani körülményinkben, ha létesülne is országgyűlési hírlap, miután a' többi hazai hírlap is birna országgyűlési közönséget, az országgyűlési lap, ha csak pénzsegélylyel nem gyámolítatnók, nem tarthatná magát fen, valamint más országokban sem soutenirozzák magokat illyféle hírlapok. Szóló nem akarja ezuttal az e' törvényjavaslatban eltörölt praeventiv censura fölött érdemleg mondani ki véleményét, de úgy hiszi, hogy ha szükséges volna is az előleges vizsgálat rögtöni megszüntetése, ez a' sajtószabadság természetes progressiója szerint, legelőször terjedelmesebb művekre 's csak később volna ujságlapokra nézve teendő.

— Szóló a' vélemény szabad kijelentését ohajtja ugyan, de csak törvényes biztosítékok mellett, mellyek csak a' sajtóügy általános tárgyalásából eredvényülhetnek. Jelenleg pedig, midőn a' korkérdések még csak fejlődésben vannak, nem volna tanácsos az érdekeket illy módon felizgatni. E' szerint szóló indítványozza, hogy a' t. r. k nek viszonyüzenetben jelentessék ki, mikép a' m. főrendek a' sajtóügy általános és érdemleges fölvetele előtt nem akarnak a' sajtószabadságnak legmagasb fokáról t. i. az időszi sajtószabadságról tanácskozni, melly tekintetben az előbbi országgyűléseken kifejtett indokaira hivatkoznak. Melly indítványát szóló a' m. főrr. pártolásába ajánlja.

Oskay Antal kassai püsp. szinte azon véleményben van, miszerint a' fenforgó kérdés a' sajtószabadság általános kérdéséről el nem szakíthatatik, annál inkább, minthogy az időszi irodalom szabadsága legmagasb fokát képezi a' sajtószabadságnak, mellynek alsóbb fokai iránt kell előbb tisztába jönni; ez okból és minthogy az előfoktó törvényjavaslatban érintett kérdések mint eskütbírók 's a' szabad ujság boritéka alatt el nem döntethetnek, szóló fentartván sajtóügy körüli nézeteinek későbbi kijelentését, gr. Péchy indítványát pártolja.

Gr. Mailáth János: „országgyűlési ujságnak ugymond, egyéb czélja nem lehet, mint az, hogy általa az ország mennélelőbb és tökéletesen tudhassa, mi az országgyűlésen történik. Es ez értelemben én az országgyűlési ujságot elvileg pártolom, de sajnálom, hogy illy ujság nálunk létre nem jöhet, mert ehez kettő szükséges: gyorsaság és tökéletesség. Ha az, mi ma mondatik, holnap tökéletesen meg nem jelenhet, az ujság czélja el nem éretik, már pedig sem gyorsaság sem tökéletesség nálunk el nem érhető. Az országgyűlési ujság felett eltörölt a' pálcza, mikor indítványom megbukott, mellyet a' főrendi naplókiadás végeztet országgyűlésen tettem. Én akkor azt indítványoztam, hogy a' főrendi napló úgy készíttessék, hogy ez 24 vagy legfeljebb 48 óra mulva jelenjék meg, erre a' ngos urak a' másik oldalon azt mondták, hogy ez lehetlen. Már ha lehetlen az egyik tábla tanácskozását 24 óra alatt megjelentetni, még lehellenebb mind két tábla tanácskozását és az actákat is 24 óra alatt sajtó alá bocsátani; és így országgyűlési ujság valódi értelemben véve mostani körülményinkben meg nem jelenhet.“ De úgy látszik, folytatja szóló, mint ha a' t. k. k. és r. r. csak egy ujságot terveznének, melly ez országgyűlésről kivonatban írna. Egy illy ujsághoz nem járulok mert szükségtelen, sőt káros. A' mostani magyar politikai lapok dús terjedelemben közlik az országgyűlési tanácskozásokat, és pedig különböző szellemben és így egy országgyűlési ujság szükségtelen, de káros is; mert egy olyan lap, melly csak kivonatokban közli az előadásokat, szükségképen pártszellemi lap lesz, azon párt szellemét fogja terjeszteni, melly párthoz a' szerkesztő tartozik, és akkor, mivel országgyűlési ujságnak kereszettelit, az országban könnyen azt hiszik, hogy az, mi csak a' szerkesztő szelleme, az egész országgyűlés szelleme. A' t. k. k. és r. r. maguk érezték, hogy illyes ujság részrehajló lesz, és azért kapcsolatba hozták egy büntető törvényjavaslattal. De ez megint egy új ok az üzenet el nem fogadására; mert az ebbeli törvényjavaslat két fontos kérdést csak egy melleleg határoz el t. i. a' censura és a' jury kérdését. Ezen két kérdést ex professo kell tanácskozás alá venni, vagy épen nem. A' censurára nézve csak azon észrevételt teszem, hogy majd minden országban, hol a' szabad sajtó nem forradalom, hanem törvényhozás útján jött létre, az ujság mindig az utolsó volt, mi censura alól fölmentetett, először a' nagyobb mun-

látja, tekintvén a' sajtó mostani és a' „magyar Kurir“ korabeli állapotát, panasza ok nincsen.

Gr. P é c h y Manó kijelenti, hogy indítványa és báró Wenkheim Béla javaslata közt lényeges különbség nem létező, maga is elfogadja azon nyilatkozatokat, melyekkel b. W. B. a' viszonyzatot meg akarja toldani. —

N á d o r ó fens. „megnyugszanak ebben a' m. főrendek“? T ö b b e n: „megnyugszunk“.

L o n o v i c s József csanádi püsp. gr. Zichy Otto felhívására felszólalván, helyesli a' dicséretet, mellyel e' gróf IX. Pius pápát illetve s méltányolja szándokát, minélfogva kívánja, hogy a' magyar clerus kövesse példáját; szóló is üdvözlő a' pápát a' haladás terén, főleg miután Rómában személyesen győződött meg a' teendők roppant sokaságáról; de valamint a' pápáról és porosz író R a u m e r szerint a' porosz királyról, úgy a' mikirályunkról is állíthatni, hogy az ország első reformere, mint ezt a' legújabb k. kir. előadások tanúsítják. Politikában a' jó szándék nem elég, hanem minden a' kimeneteltől függ; azért kívánja szóló, hogy a' pápa törekvését a' jó Isten áldásával segítse elő. Nem tagadja szóló, hogy a' magyar clerus is ösztönt kapott a' pápa példáján, de azért hazafiai kötelességére nézve a' pápa ösztönzésére sincs szüksége. —

N á d o r ó fens. „Beegyeznek tehát a' mgos főrk b. Wenkheim B. javaslataba?“ M i n d k é t o l d a l r ó l: „Belelé! belé!“

Gr. V a y Dan. ifj. Mailáth Gy. nek válaszalolja, mikép okoskodásai inkább gr. Batthyányi véleménye mellett, mint ellene szólnak. — Gr. Szé c s e n Antal viszont úgy vélekedik, miként theoria mezején lehet a' dolgot igen elemésen megvitálni, de az egész csak az alkalmazástól függ.

Gr. E r d ő y Sánd. felszólalni készülvén lemond ebéli szándokáról s elhaltat.

N á d o r ó fens. „Ámbár tisztelem a' mgos szóló urak véleménynyilvánítását, mégis azt hiszem, mennék most már tovább.“ — „Helyes! helyes!“

Gr. P á l f y József mindamellett felhívottnak érzi magát a' baranyai főispán előadására replicázni; — gr. Z i c h y Otto pedig a' levéltitok szentségét ajánlja a' főrdék figyelmébe. — „Tovább tovább!“

G h i c z y Kálmán itélóm. olvassa „üzenetét a' kk. és rnek a' főrendi táblához gróf R h é d e y Jánosnak meg nem hivatása tárgyában.“

N á d o r ó fens. „Van e' valakinek ez iránt észrevétele?“ — „Nincsen, nincsen.“ — N á d o r ó fens. „Tehát szóval jelentheti ezt az itélómester válaszüzenetül.“

G h i c z y Kálmán itélóm. olvassa „üzenetét a' kk. és rnek a' mgos főrdékhez a' k. k. előadások 2dik pontja a' katonai élelmezés és szállásolás tárgyában.“

N á d o r ó fens. „ez üzenetre néhány szóval lehetne felelni; a' tek. kk. és r k. t. i. katonai szakértőt kívánnak és orsz. választványt, az elsőt illetőleg parancsot kaptam az felségétől, hogy ha katonai szakértő kívántatni fog, jelentsem: mikép e' czélra már generalis Rousseau Lipót ki van rendelve, s már Pozsonyban is van.“

O r s z á g b i r ó: „illyformán megszűnnék a' fölírás szüksége, az orsz. választványra nézve talán nem lesz ellenvetés.“ — M i n d k é t r é s z r ó l: „nincs ellenvetés.“

Gr. B a t t h y á n y i Lajos azon észrevétele teszi, miszerint, nehogy valaki fölszólalási szándékában a' végzőkimondás által meglepessék, jó volna, ha az illető censor urak előre megmondanák: vajjon van e' még valaki fölírva, vagy nem? — „Helyes, helyes.“ —

E k k o r n á d o r ó fens. az elnökséget országbiró ó excojának átadván, eltávozik. M i r e o r s z á g b i r ó ó e x c. elnökléte alatt Hubay József itélóm. olvassa „üzenetét a' kk. és rnek József nádor ispán ó cs. kir. főhgsége felszázados hivataloskodása által, a' nemzet előtt szerzett érdemeinek törvényink közzé igtatása és nevét viselő jótékony intézet létesítése által való nyilvánítása iránt a' mélt. főrdékhez.“ (lásd mai Társalk.) M i r e

Gr. K e g l e v i c h Gábor tárnok kifejti, miként e' téren örömet találkozik a' t. rdekkal, oly érdemek elismeréséről levén szó, miket szóló képes sem volna egész dicsfényükben elsorolni; fölszólalásra érzi magát fölhívá, mert iránt nagyobb kegyelettel viseltetnék; azért lelke mélyéből egyetért a' rdekkal s kéri a' mgos főrdéket, hogy a' kk. és rr. üzenetéhez járulni méltóztassanak.

Gr. V a y Ábrahám arra emlékeztet, miként vannak tárgyak, mik a' discussió által nem nyernek, azért szóló kívánja hogy egy szóval egy lélekkel nyilváníttassék ez üzenet elfogadtatása. — M i n d n y á j a n: „elfogadjuk!“

O r s z á g b i r ó: Jelenti uador ó fens. utasításából, hogy holnap 11 órakor kezdendő ülésben az illető választványokat meg fognak hitelesíteni. — Ezzel a' mai ülés szétoszlott. —

12ik (15ik orsz.) ülés d e c. 14én 11 órakor kezd. (tárgy: hitelesítések) Az ülés nádor ó fensége által meg-

nyitvatván, Ghicz Kálmán itélómester olvassa a' választvány irat tárgyában viszonyzatot szerkezetét. Minek végeztével nádor ó fens. „Ha a' m. főrdék úgy kívánják, e' választványzatot pontonként lehetne tárgyalni. Ghicz itélóm. olvassa ismét pontonként.

A' 3ik pontban több főrendi tag részéről tett javaslatok és ellenészrevételek nyomán, némi szerkezeti módosítások tétetvén, a' többi pont szerkezete változatlan maradt. (Az ekép hitelesített választványzatot lásd mai Társalkodókban.)

H u b a y József: olvas másik üzenetet (l. Társalk.) melly szerkezet észrevétel nélkül helybenhagyott.

Ugyanazon itélómester olvassa: „A' m. főrdék választvány t. kkoz és rhez országgyűlési lap létesítése iránti üzenetükre.“ Melly választvány szerkezete, bár sokan azonnal kívánák, hitelesítés e l ő t t kinyomatni határozottatott s mellyet azért csak később közlendünk.

G h i c z y Kálmán itélóm. olvas egy üzenetet. Ez azonnal hitelesített. Erre N á d o r ó fens. eltávozván, országbiró ó exc. elnökléte alatt:

H u b a y József itélómester olvas egy üzenetet, melly szerkezet szinte minden észrevétel nélkül azonnal helybenhagyott. (az üzeneteket lásd. mai Társalkod.) 'S ezzel az ülésnek vége lőn. —

E l ő l e g e s: A' d e c. 17ki kerületi ülést megelőzőleg a' követek zárt tanácskozványtartottak azon esemény folytán, melly d e c. 16kán este némely országgyűlési egyedekek s az őrt álló katonaság közt történt; ezen esemény megvizsgálására kir. személynök vegyes küldöttség kieszközölésére kéretett meg. A' reá következő ülésben a' választvány irat viták fejeztettek be; Pestnek indítványa 25 szóval 22 ellenében fogadtatván el. — A' d e c. 18ki kerületi ülésben a' magyar nyelv s nemzetiség tárgyában Trencsény megye követe által jeles indítvány tétetvén, s bővebb tárgyalása a' mult országgyűlési ez értelmű okiratok kinyomatásig elhalasztatván, a' tanácskozások a' honosítási törvényjavaslatra tértek át. Az ülés végén ker. elnök jelenté: mikép a' kir. személynök a' hepanaszolt esemény megvizsgálására küldendő vegyes választványhoz a' tábla részéről három tagot nevezett ki.

BUDAPESTI NAPLÓ.

A' „k ö n y v k i a d ó - t á r s a s á g“ mult esütörtökön gyűlést tartott egyik nevezetes írónk elnökléte alatt. Elnök ur az illy egyesületet hasznalannak, czélra nem vezetőknek igyekvék megmutatni, mert — mert ó igen jól díjaztatik kiadói által, és művei, minden drágaságuk dacára, jó keletnek örvendenek. Ez azonban csak szerencsés kivétel, mert kérdezze meg az olvasókat: — tetszik e nekik, hogy egy 5—6 ives nagybetűkkel nyomott füzetkeért egy pengő forintot kell fizetniük? Aztán jól van e az, hogy oly író, ki népszerűsége nem vergődhetet — mert tán nincsenek hírlapi barátai — írjon bár legjobbat, kiadóra nem talál? Vagy tán erre elég gunnyal válaszolunk: miként ki népszerűvé nem emelkedett, nem is érdemelpártolást? mintha bizony mindenki képes volna zajt ütni, bizonyos helyeken magát behízselni, bizonyos rokonszerveket árulni, bizonyos embereknek eszmatisztítójává aljasulni, — bizonyos — stb. — Majd ha egyszer amugy isten igazában megharagszunk, — igen szép dolgokat mondandunk el irodalmunk rejtelméből: most csak annyit jegyzünk meg, hogy e' könyvkiadó-társaság lét-rehozása igen igen okos gondolat, legfőlebb néhány irodalmi egyedárusnak nem tetszetik. P e l ő f i verseit újra nyomják 1500 péld. ban. Kiadó ur alkalmasint nem rösteli a' dolgot.

A' f. esztre kiütött s már elítelt akad. jutalmakat köv. nyerték: t ö r v é n y t u d o m á n y i t 100 db arannyal Tóth Lőrincz, járulékjutalmat 20 db arannyal Benczur János, — szónoklati 50 db arannyal Pásztor Dániel szigeti prof. p h i l o s o f i a t Purgstaller József kegy. iskolai tan. 50 db arannyal — helyi i r a t i t: Kozma Pál zarándmegyei főispán 50 db arannyal — t ö r t é n e t i t: Lányi Károly 50 db arannyal — t e r m é s z e t t u d o m. dr. Török József 50 db arannyal. Ezen jutalmak mindegyikéhez járul ezüst serleg.

Kassán egy s a t y r i c u s magyar lapot szándékoznak megindítani újévvel. Egy évi előfizetés 14 pforint leend. A' lap hetenkint kétszer jelenik meg — hozva számos fametszvényt Szerkesztője nevét, — még nem tudjuk; — mi azonban Walzelnél, hol a' lapra előfizetni, meg tudható.

Mult esütörtök délután a' granátos utca kövezeten egy nagy szelindek holttestemét bálulá meg a' járó kelő közönség. A' vérről borított nagy halott fölött igen sokan sajnálkoztak; némelyek pedig kacagva megrugdalák a' páratlan áldozatot. E' hallatlan embertelenségre föllázadt egy épen akkor érkező érzékeny kebel, — ki a' szerencsétlent megkönyvezte és könyörületességének határtalanságában tüstint barmásért futtatott, hogy láttelelet készítsen a' halott sebeitől — és csak aztán tételessék örök nyugalomra szegény — az állatkínzás elleni társaság emberbaráti költségein! Ime! mennyire civilisálódott a' világ, máskor e' kötelesség a' bakóé vala.

Hartleben C. A. könyvkereskedésében s általa minden könyvárásnál megszerezhető „Természetrájk“ hatodik füzet, készítette H a n á k ker. János. Szerzőnek a' természettudományokban tett széles ismeretei, s alapos tapasztalatai legajánlóbb kelleiket teszik ezen igen kor- és szükségszerű munka megszerzésére. A' füzethez van mellékelve 7 rajztábla is, mellyen a' könyv folytán érintett tollasok, nagy hűséggel, csinnal s nálunk gyéren tapasztalt pontossággal rajzoltatvák le Ara egy füzetnek színezetlen ábrákkal 36 pk, színezettekkel 54 pkr.

Emich Gusztáv bizományában pedig megjelent K u t h y Lajos Hazai rejtelmek című regényének XIV. és XV. füzeté, mellyel a' regény teljesen be van végezve, Ara ezen egybefoglalt két füzetnek 1 for. 20 kr. pp.

Heckenast könyvkereskedésében végre Edelmann Károlynál kapható S a m a r j a y „Erlehrung der ungarischen Sprache“ második megbővített kiadás; kezdő nyelvtanulók számára igen ajánlatos kézikönyv. ☉

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

SZABOLCSMEGYÉNEK tisztújítási határnapja folyó hó 16kára levén kitűzve, arra a' megyének választó nemessége olly számban (14,000) jelent meg, mennyi eddig egy tisztújításon sem volt. Részint megvesztegetések, részint jókor felfedezett cseflogások miatt a' főispánhelyettes kénytelen volt a' választást felfüggeszteni, s azt — a' mostani tisztikar ideiglenes megerősítésével — boldogabb időkre halasztani. A' conservatív párt feje, az oppositio veres tollal jelöltetett, a' többség ezen utóbbiak, a' cseflogások pedig az elsőbbek részén voltak.

Emberélet is áldoztatott. Bővebben jövő számunk.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. Az inségállapot Galliczia többkerületében indítá a' tartományi kormányzót, gróf Stadion Ferenczet az inség-látogatta vidékek beutazására. A' wadowicei kerületben legtöbb időig mulatott. A' halomás e' kerületben még szakadatlanul tart; így ez év folytában Czaniec helységben, melly 2842 s Porembkában, melly 2351 lakost számlál, mart. hónaptól oct. végeig 1011 ember halt meg; a' kit Zaglemboce gyarmatban 20 tanyából 150 személy halt ki. Még erősebb a' halomás Sucha, Miluwka s Jelsna helységeken. A' Ziwiac és Wadowice közti uton több tanyá egészen üresen áll, s történt hogy a' katonák utjuk közben a' számokra kijelölt szállásokon vagy holttesteket csupán, vagy semmi lakost nem találtak. Több a' hegységben alkalmazott orvosnak 800 beteget is van, s itt az orvosi gyakorlat iszonyu nehézségekkel jár; ezeknek állítása szerint az ottani emberek oly lelki közönyöségben szenvednek, hogy a' halálnak egykedvűleg s érzéketlenül néznek elibe. Többeket el akartak azon viskókból, hol a' hagymáz uralkodik s a' holttestek fekszenek, távolítani; de ók állhatatosan vonakodtak ettől, mondván, mikép szomszédai oda lettek s magok nemsokára követik őket. Miluwkában orvosi vizsgálatkor néhány viskóban a' szülék holttestét találták, míg egyik zugban vagy kemence mögöl a' gyermekek elsoványult alaki kukucsáltak. Ezen nyomor eltávolítására és segedelem-nyújtás végett a' közlőgő tél és jövő tavaszra, nyilvános munkákat intéztet nagyobb mértékben a' kormány a' kenyérkeresésre képes szegények számára, gyámoltalanok s betegek természetvényekben kapnak alamizsnát. A' piaci árak nagy gabna s hüvelyes vetemény behozatalokkal szabályoztatni s az uzsorások illető korlátok közt tartatni fognak (csak ez kell — csak ez! ott is, nálunk is) — s végre, minek főleg jótékony hatása leend, a' szegény, mindenéből kipisztult földmives vetőmaggal fog el látatni, mert különben bizony a' szántóföldek legnagyobb része parlagon heverne. Az ausztriai Szilézia inség látogatta részét is hasonló gondoskodásra méltatta a' kormány, nehogy a' mult télen és tavaszkor uralkodott nyomor ismét megújuljon; mert már is mutatkoznak előjelei a' borzasztó szerencsétlenségnek: kiéhezett alakokkal találkozhatni minden lépten s inség okozta tolvajlások gyakorta fordulnak elő. A' gyámoltítás minden fajához akarnak folyamodni egyesek úgy mint testületek. Azonban jobb, türethetőbb állapot előidézése minden emberi erőt felülmúl; csak néhány bőtermésű év hegesztheti be a' mély sebeket, miután az emberek egészen aláüljedtek, eladósultak s újabb erősebb nemzedéknek kell keletkezni. Az inség borzasztó s általános, mellyet egészen csak a' mindenható szüntethet meg.

AMERIKA. Harctérről érkezett hírek szerint, mellyek egyébiránt nagyrészt bizonytalanok, Santa Ana, miután azon végzeménynek, melly Penna y Pennát mexicói elnökké nevezte, megsemmíttetésével ismét elnökké választott, az amerikaiak által Childs ezredes alatt megszállva tartott Puebla várost 800 emberrel megtámadván, három napig álguztatá, mindazáltal eredmény nélkül eltávozni kényszerült s oct. 11kén Guatemalába nyomult, ott erősítéseket vón magához, azonban e' helyről Lane tábornok által elűzetett s erre az amerikaiaktól olly hatalmasan támadtatott meg, hogy ezek sergeit szétűzvé, több álguzját elvették s La Vega és Iturbide tábornokokat foglyakká tették. Santa Ana maga erre csak 130 főnyi huszárcsapat kíséretében Tepeyahualcebe fordult, új hadserget gyűjtve maga köré. Paredes tábornok Talancingoban volt, hol monarchiai tervei mellett korteskedett; Valencia tábornok mezei lakán tartózkodott s Bravo tábornok becsületszavára Mexicóban mulatott. A' mexicói guerillák az amerikaiaknak sok dolgot adnak. Patterson tábornok 4 ezer emberrel va-

la ellenök Veracruzból indulandó. Utóbbi városban még mindig uralkodott a sárgaláz.

A partvidék s Mexico főváros közti közlekedést, így szólnak a legújabb hírek, a guerilla-csapatok folyvást félbeszakasztva tartják. Scott tábornok a meghódított fővárosban tanyáz nem több mint 7 ezer főnyi sereggel. Halomlás szerint hadi sarcot vetett ki sergei fentartása végett a fővárosra s egyszerűsített nyilatkozványt bocsátott ki, mellyben a mexicói rendeket a városba hja békealkudozás-nyitásra. Trist azonban, az eddigi amerikai békebiztos, kormányparancs által Washingtonban hivatott vissza.

PORTUGÁLIA. Nov. 29-kei lissaboni tudósítások szerint a választások egész Portugáliában megtörténvén Lissabonban s a szomszéd kerületekben, a cabralisták a septembristák ellenétetemes többséget nyertek. A miniszteri jelöltek mindnyájan leszavaztattak, vagy előre léptek reménytelenül vissza. Saldanha herceg nyilván a cabralistákhoz tért át. Ismét-kabinet viszályról beszélnek.

SPANYOLORSZÁG. Nov. 19-ken nap keltekor hirdetések álgyu-üdvölvések Izabella királynő névnapját. Az ünnepélynek kir. kegyelem-tényenyi dícsőítésére ő felsége egy „indulto” bocsátatott közre, melly is mindazon egyedekre, kik politikai, katonai vagy polgári vétségek miatt (a sajtóképi büntények kivételnek) két éven aluli fogáságra vagy már elítélletvék, vagy vizsgálát alatt vannak, illyetén büntetést vehatnak—kiterjed. Szőkevények szinthe kegyelmet nyernek, ha félév alatt Spanyolországba visszatérnek s azoknak, kik a Philippinákra menekültek, egy évi határidő engedtetett. Sajtóvétségek ki vannak rekesztve, mindazáltal a királynő fentartja magának ezeknek megkegyelmezést azon föltét alatt, habogy e miatt folyomást intézzen hozzá.—Nov. 18-án ő felsége ismét egy vadászati kirándulást intéztetett a Pardóban, melly alkalommal ő felségét csak férje don Francisco, Narvaez tábornok, belügyminiszter Sartorius s egy kis udv. környezet kíséré. Vadászat után lakomáztak a Pardóban. Ő felségök esti 8 órakor tértek a palotába vissza, melly előtt az őrségi hangászkar nagy éji zenét csinált. Másnap 2 órakor kezdődék a kézesokolási szertartás a trónteremben. Estveli 10 órára táncvizigalom volt hirdetve a királynőnél, mellyen a király két legifjabb nővére (egyik 11, másik 12 éves) első ízben vala nyilvánosan föllépendő. Krisztina királynő is egy harmadik leányát akarja az udvari táncvizigalom alkalmakor bemutatni. Narvaez, kinek neje két nap előtt megérkezett Párisból, a királynő tiszteletére rendkívül fényes ünnepélyt szándékozik palotájában rendezni. Legnagyobb statusbücsőség jelenleg Spanyolországban a fiatal életvidor uralkodónó mulattatásában áll.

A miniszteri felelősség fenséges alkotmányos elvét Spanyolországban is szándékoznak immár gyakorlatilag megállapítani s ekép követni azon példát, mellyet a francia pairkamra oly nagy önmegtagadással adott. Ugyanis a congressus nov. 20-dikai ülésében hét követ aláírásával ellátott indítvány olvastatott fel, miszerint a kormány Salamanca miniszterségére vonatkozó irományok közlésére kéressék meg, mellyek is névszerint a titkosan kibocsátott 50 milliónyi 3 petes státuskötelezvények a kir. háztartás számára, kamatbiztosíték a madrid-aranjuezi vasut részére s Buschenthal ur Londonba küldetése kölcsön iránti alkudozás végett. A congressus alelnöke Tejada támogató az indítványt azon kijelentéssel, mikép e részben csakugyan a francia pairkamrát szükség követni. Tejada beszéde tovább tartott egy óránál, mire Salamanca szót kért az ellene gördített vádaknak általános megzafolására. Különös ügyességgel tudá Salamanca kimutatni ártatlanságát, mintha áldozata lenne legundokabb rágalomnak, minélfogvást ő maga kérte a kamrát az indítvány elfogadására, minthogy a kormány által közlendő irományok tökéletes igazolására fognak szolgálni. A kamra csakugyan elfogadta az indítványt, miután pénzügyminiszter Orlando kijelenté, mikép a kormány nem késendik az illető irományokat a congressussal közleni. Szavazásban a követkamrához tartozó miniszterek nem vettek részt, jeleül, hogy a kormány ez esetben magát semlegesen viselendi.

A választfölrati vitakozások a congressusban, mellyek oly hosszú időre nyultak, végre befejeztettek, s a felirási javaslat nagy szótöbbséggel elfogadtatott. A progressista főnökök Cortina s Olozaga megigérték gyámolításukat a miniszterségnek, a mennyiben ez alkotmányos programmjához hű marad. Nevezetes Narvaez azon nyilatkozata, miszerint Espartero akadály nélkül térhet Spanyolországba vissza s ő lesz első, ki vele baráti kezét fog.

OLASZORSZÁG. A Vezuv ismét hirtelen éledni kezdte. Nov. 13-kától 19-keig délnyugati irányban mintegy 10 nagyobb s kisebb tűzfolyam támadt, Ottajano, Bosco reale s Torre Greco felé. A hegy erős omlásai ezen oldalon a tűzfolyam menetet annyira gyorsították, hogy Bosco reale mellett a fadús pályák csak egy negyed órányira van a tűztől. E helyen felül egy új kis tölésér képeződött, mellyből tüzes hamu s kövek nagy robajjal s búzzel sodortatnak fel.—

Nápolyból, nov. 25-keről írják: tegnap este ismétletének az evviva (éljen!) kiáltások oly nagy mértékben, hogy nem csupán a várerősséget megkettőztették, hanem a laktanyákban állomásozó katonaságot is fegyveres lábra állították. Vártéren egypár ezer ember hullámozott felalá,

kéztapsok, ének és kiabálások közt éltetve a királyt, IX. Piust, a haladást, olasz szövetséget, sajtószabadságot sth. A Toledo és Largo di Castello is gyűl helyül szolgált számos embernek, kik a középosztályokba s koránsem a lazaronik közé tartoztak. Miután csak hódolni akart illy zajosan a nép uralkodójának, viszsaélés egyik részről sem követtetett el. Mégis a viszonyok a király s nép közt folyvást nagyon különösek, félelem és remény, bizodalmatlanság s jóakarathól állók. Ezen sajtóságos gyűlelnek tulajdonitadni, hogy egy új várórség alakított a st. Carlo színháznál mintegy 50 huszár katonából. Jóllehet élénk éljen kiáltásokat szivesen hallanak (sőt tán elő is mozdítanak) bizonyos helyen, mégis „olasz szövetség” és „sajtószabadság”féle nyilatkozatokat mai napig nem vártak.

Az egyházi tartományi követek válaszfelirását ő szentsége az illető küldöttség kezéből teljes megelgüléssel fogadá, s a követeket atyai jó szándoka felől ujjalg biztosítottá. Ez institutio szerföltt üdvös befolyással lesz az egyházi statusokra nézve, valamint ezekben általános tetszést is nyert. Nem oly viszhagra talált a száz tanácsosból álló helyhatósági szerkezet, de ez sem annyira magának az intézet természetének, mint inkább azon férfiak nagy részének, kik benne helyt foglalnak, tulajdonitandó.

Rómában dec. 3-ka este, miután Luzern meghódolásáról hir reggel az augs. allg. Zeitung által elterjedt, a schweizi követnek éjjeli zenét csináltak, mellyen tömérdek nép volt jelen. Egy hangászkar nyitá meg a menetet s az olasz állodalmak zászlóji elől vitettek. A consul, ablakánál jelenvén meg, kendőlobogtatással válaszolt a harsány éljenkiáltásokra. Erre a pápa szigoru nyomozást intéztetett az éji zenében rész vett egyedek ellen s háromnap imádkozást rendelt a vallás fentartatásáért.

Fivizzano csakugyan, minden ellenszenve s a toscanaiak erőködése daczára, Modenára megy által; a modenai herceg nem akart jogából hajszálnyit sem engedni. Az e miatt támadt feszültség a modenai s toscanaik kormány közt is békesen ki van egyenlitve. Pontremoli viszonyát illető tanácskozások még nincsenek ugyan befejezve, de ki egyenlitést s engesztelődést ez oldalul is reméllnek.— A piertasantai lakosok a föltt, hogy nekik az új szerződés szerint toscanaiakul maradni szabad, zajos örömet nyilvánítanak. Küldöttséget neveztek magok köréből II. Lipóthoz hálájok kijelentésére.

A szardíniai király a közkutatási s rendőrségi miniszterséget a belügytől elválasztván, ezen reform által közohajtást teljesített. Ennélfogva Genuából visszatértekor Turinban énekek s éljenkiáltások zaja közt, ezernyi zászlótól körülvétetve vonult lóháton a városba.

02ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Megjelent: „BALATONI KAGYLÓK,” költeményfüzér Garay Jánostól. Nagy 8r. czimképpel s borítékba fűzve, ára 40 kr. p. p.

Vidéki könyvtárosoknak 20% jutalékkal szolgál — a szerző, Pesten hatvaniteczta dr. Gebhard-ház 2dik emelet 9dik szám alatt.

3—3

3868. sz. Hirdetés.

A felsőbányai érczkémlő (Probiierer) állomás betöltésére csődület hirdettetik olyképen, hogy azok, kik ezen hivatalt elnyerni ohajjták, irásba foglalt folyamodványaitak jövő 1848dik esztendői január hó 20kaig (huszadikáig) nyujtsák be, mellyben életkorukat, végzett tanulványi szakjokat, eddig tett szolgálataikat, valamint minden érdemeiket, s ezen (felsőbányai) kerületben létező minden oldalról rokonságukat világosan fejezzék ki.

A lényeges kellékek ezen szolgálát körül következők: Jó sikerrel végzett bányász-akadémiai ismértek; bebizonyított ismértek

a) vegytan és érczkémlésben (Docimasie) valamint a számvetésben, s végre tudása a hazában divatozó nyelveknek.

Ezen állomással össze van kötve a napdijszabály 10dik osztálya s évi fizetés fejében — — — — — 452 ft. kancelláriai pénzül — — — — — 10 — szálláspénzül — — — — — 30 — s végre a beváltáshoz szükséges eszközök beszerzésére kárpótlás cím alatt (10 osztály-illetékül — — — — — 250 — két esztendőre, melly 1847ki october 16tól kezdődik, s végre ovadéki (Cautio) pénz fejében 200 frt. Kelt Nagybányán, decemb. 6kán 1847.

A nagybányai kir. inspectoratus főhivatala által. 1—3

üveges munka 3ft. 18kr. fazekas munka 252ft. — befestő (szzínező) 5ft 36kr.

Összesen 1998ft. 59kr.

pengő pénzben van kiszámítva Az illető műmesterek tehat; ezennel fölszólittatnak: 10százotli bántépénzzel ellátva, a föveirintett napon és helyeni megjelenésre; egyébiránt tudomásul tétetik: hogy semmiféle későbbi ajánlatok el nem fogadtatnak.

Az ezen építkezésre vonatkozó terv és költségvetés, a kir. építési főigazgatóság épületében, szokott hivatalos órákban, az árlejtés határnapja előtt is megtekinthetők. Budán, télelő 16kán 1847. évben. A kir. építési főigazgatóság által. 1—3

Hirdetvény.

A nagyméltóságú magy. kir. udv. kamara rendeletéből ezennel közhírre tétetik, hogy folyó 1847iki évi december 28dik (huszonnyolczadik) napján délelőtti 9 órakor az ó-budai kor. uradalmi fötisztviségi irodában közzárverés utján következő királyi javadalmak s egyéb haszonvételek 3 évre ismét herbe fognak adatni; ugymint:

- 1) A visegrádi határban közönséges patak — s járdaköveket szedhetési és elhordhatási, valamint palaköveket törhetési jog, 1848. eszt. február 1ső napjától kezdve.
- 2) A nagymarosi uradalmi sör- és pályinkaház; ugyszinte
- 3) A nagymarosi ugynevezett mosonypataki kőbánya; és
- 4) A kismarosi határban létező ugynevezett morgóvölgyi kőbánya 1848iki eszt. aprilis 1ső napjától kezdve.
- 5) A tahi pusztán levő uradalmi koresma; nemkülönben
- 6) A tahi pusztán levő ugynevezett uradalmi méheskert; ugyszinte
- 7) A zsámbéki uradalmi kőbánya, és

8) A budaörsi és budakeszi vadászat és madarászat 1848iki eszt. majus 1ső napjától kezdve.

9) Óbuda közelében létező uradalmi ugynevezett Krempl patakmalom, mellyhez 14 holdnyi rétföld is tartozik és

10) Az ó-budai, a sz. endrei út mellett levő ugynevezett Klinglmajer patakmalom a hozzá tartozó 2 1/2 hold rétfölddel és házkerttel együtt; nemkülönben

11) Óbudához közel a bécsi postaut mellett létező uradalmi ugynevezett Frankl patakmalom, mellyhez 8 7/8 holdnyi szántóföld, és 1 1/2 hold rét is tartozik, 1848. eszt. augusztus 1ső napjától kezdve.

Melly árverésre bérleni kívánók, 10 kamatos bántépénzzel és az egy eszt. bérlleti összeghez hasonló Cautióul leteendő sommával, vagy pedig a bérlleti összegzet kétszeresen fedező biztosítékkal ellátva fenkített napra és helyre, hol a szerződési föltételek előbb is megtekinthetők, ezennel meghivajnak. Árverés utáni ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

1—3

Csődület.

Mármaros vármegyében keblezett királymezői kir. kincstári sebészállomás 300 pögőftnyi évi fizetéssel, 12 öl tüzifa, 2 mázsa só, 52 pozsonyi mérő zab, 36 mázsa széna, és 20 pozs. mérő buzajárulékkaal, jaig beadni kötelesek.

valamint 6000 ölnyi réttel és szabad lakal megürülvén, az ezért folyamodók szükséges bizonyítványokkal ellátandó folyamodványaitak a mármarosi kir. kincstári igazgatóságnál jövő évi január utólsó nap-széna, és 20 pozs. mérő buzajárulékkaal, jaig beadni kötelesek.

2—3

Hirdetvény.

A magyar nyugpénzintézeti választvány f. esztendő II. felében hozzá érkezett és tárgyalás alá veendő ügyek iránt 1848 eszt. január másodkán délelőtti 11 órakor a fömelt. m. k. helytartó-tanács kisebb teremben rendes ülését tartandja, mellyre ezen intézeti tagok az alapszabályok erejénél fogva ezennel hivatalosak. Budán, 1847. december 6kán.

2—3

Dunavizállás: Budán, dec. 18án 8' 3' 0'' az 0 föltt.

A karácsoni ünnep mlatt jövő vasárnap ujsággal nem szolgálhatunk.